

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

1. 12. 1813
zeitung
813

Indult Bétsből, Pénteken, November 19-dik napján, 1813-dik esztendőben.

A' tsatározó mezőkről.

Bétsben egy rendkívül való hadi tudósítást adtak ki, a' melly *Dresdának* feladatátasát illeti, és a' következőket foglalja magában: —

„Lovasság' Generálissa Gróf *Klenau*, kire *Dresdának* vivása vala bízattatva, jelentí, hogy az ott lévő *Frantzia* őrző sereg Nov. 6-dikán a' Marschal *St. Cyr*' verésére alatt igen hevesen kiűtött az *Albis*' jobb partjára az ott álló Cs. K. Feldmarschal-Lieutenant Hertzeg *Wied* ellen, és őtet a' maga állásából hátra nyomta. Nyilvánossággal észre lehetett venni, hogy a' volt az ellenség' célja, hogy *Torgauhoz*, vagy ha lehet éppen *Magdeburghoz* keresztül rontson, a' melly felől nem csak sok tiszteknek beszédjéből, a' kik ezen alkalmatossággal elfogattak, hanem abból is meggyőzethettünk, hogy az előre nyomult ellenséges seregeket nagy számú munitziós és bagázsias szekerek kísérték. Hanem a' Hertzeg *Wied* által vezéreltetett seregek' vitéz ellentállása egészen semmivé tette az ellenség' célzását, 's őtet még az nap, minekutánna valamí 800 emberrel elestek vagy megsbesedtek volna. *Dresdába* viszsza menni kénszerítette. Nagy dicsérettel emlékezik Hertzeg *Wied* nem csak reguláris seregeinkről, hanem az *Austriai* és *Orosz* Hazaóltalmazókról (Land-

wéherekről) is. Példásan megkülömböztették magokat *Orosz* Generális *Guriew*, és Cs. K. Kapitány *Mahler* a' *Kerpen*' Regementjéből. —

„Míg ezek az *Albis* job partján történtek, Gróf *Klenau* az alatt a' viz bal partján kergette ki az ellenséget *Löbda*'s *Cotta* nevű falukból, és *Vargaházakból*, melly által fellármázta a' *Dresdában* hátrahagyattatva volt ellenséges tsapatot is. Ugyan ezen Cs. K. Generális úr elásatta vala már még ezen történet előtt *Plauen* nevű falunál a' város' malmaít és inni való vizeit, 's elzárta a' tüzi fa' útját. Mind ezek a' környülállások, 's a' mellyekhez járult még a' városban uralkodó eleségbéli nagy szükség is, arra határozták a' *Frantzia* Marschal, hogy tulajdon kezével írott levelet küldvén Gróf *Klenauhoz* őtet kérje, hogy *Dresdának* általadattatása eránt botsálkozék alkudozásra. E' végre a' Generál-Stábnál lévő Cs. K. Oberster Báro *Rothkirch* *Corbitzbe* küldetett, hogy a' feltételek felől az e' végre kinevezetett *Frantzia* Stabális tisztel közelebből értekezék. Az egyezés *Dresdának* és a' *Sonnenfelsi* erőségnek általadattatások eránt Nov. 11-dik napján az *Orosz* Generális Gróf *Tolstojtól* oda rendeltetett Oberster *Blaraview* közbejövetelevel valóságosan tökéletességre ment. Pő Strázsamester Gróf *Klenau* hozta Bétsbe a' *Capituláziót* 's az annak köl-

tsönös ki-tseréltetését illető tudósítást, melynek tizikelyei így következnek: —

(1). A' *Dresdai* őrző sereg kimegy Dresdából fegyveresen és bagázsival, 's leteszi a' fegyvert a' sántok előtt. A' tisztek urak megtartják kardjaikat. Annak a' Capitulácziónak példája szerént, melyet a' Frantzia ostromló sereg Feldmarschal Gróf *Wurmzernek* engedett volt *Mantuában*, megtartja a' *Dresdai* őrző seregnek egy Batalionnya, a' melly 600 emberekből áll, a' maga fegyvereit és két ágyút, az ezekhez tartozó munitziós szekerekkel és lovakkal egyetemben. A' Cs. testőrző seregben lévő, 's belső rend' tartásra ügyelő lovasságból 25 emberek megtartják lovaikat és fegyvereiket. Hasonlóképpen megtartják lovaikat és fegyvereiket az egyéb seregekhez tartozó, belső rend' fenntartásra ügyelő katonaság közzül is 25 emberek.

2). Mind azok a' szövetséges seregek-ből való hadi foglyok, a' kik mostan Dresdában találtnak, haladék nélkül szabadon bocsátatnak, és úgy tartatnak, mintha vissza tseréltettek volna.

3). A' Dresdában lévő őrző seregek, úgy tartatnak mint hadi foglyok, és Frantzia országba haza vitettetnek. Marschal Gróf *Gouvion St. Cyr* kezességét vállal az eránt, hogy sem a' tisztek sem a' köz katonák nem fogak a' magok egész kiteréltetődések előtt hadi szolgálatra fordíttatni a' szövetséges és Frantzia ország ellen hadat folytató Hatalmasságok közzül egyik ellen is. A' Generálisoknak, Stáb és fő tiszteknek, altiszteknek és köz katonáknak neveik ketős laistromba íratatván, az ostromlóknak általadattatnak. A' Generálisoknak, Stáb és fő tiszteknek névlaistromjokat, mind ezek tulajdon kezekkel 's olly ígéretytel-lel subscribálják, hogy egész kiteréltetéseikig szolgálni nem fognak. A' köz katonák' laistroma azoknak neveiket foglalja magában, a' kik a' subscribálás' szempillantájában fegyverben lesznek. Hason-

ló névlaistrom készítették a' betegekről és sebesekről.

4) Gróf *Gouvion St. Cyr* Marschal úr arra kötelezi magát, hogy lehető sietség-gel véghez viszi, hogy a' szövetséges Hatalmasságoknak hadi fogságban lévő seregeik-ből éppen annyi számú és hasonló rangú emberek, küldetessenek vissza, mint a' menüiből áll a' *Dresdai* őrző sereg.

5) Mihelyest a' szövetséges Hatalmasságoknak bizonyos számú embereik vissza fognak adattatni, azonnal hadi szolgálatot tehet a' *Dresdai* Frantzia volt őrző seregnek is éppen annyi emberekből álló része.

6) Dresdát hat egyenlő számú tsapatokban tressíti-ki az őrző sereg. Az úton való tartatásik ezen tsapatoknak Austriai mérték szerént esik magazinumos stáziónt. Ezen stáziók, utazó és nyűgvő napok, az ide mellékelt és Austriai lovasság' Generálissától Gróf *Klenau* úr ó Excellen-tziájától helybehagyatott plánum szerént határozottak meg. Az első tsapat Nov. 12-dikén indul meg, és a' többek egy napi út távolságnyira követik azt azon egy úton. Belső rend' fenntartására ügyelő lovasság kíséri mindeniket a' rendnek fenntartására nézve.

7) A' betegek és sebesek úgy fognak tartatni, mint a' szövetséges seregeknek betegeik és sebesaik Meggyógyulások után oly feltételek alatt küldetnek vissza Frantzia országba, mint az őrző sereg el-küldtetett. A' szükséges orvosok és a' gondviselésekre kívántató egyéb személyek Dresdában megmaradnak, 's mint a' szövetségesek' Orvosaik úgy tartatnak.

8) A' Frantzia országba elmenni akaró Lengyel és egyéb Frantzia szövetség-héli seregek, mint Frantiták úgy gondoltatnak.

9) A' nem tsatázók nem tartatnak hadi foglyoknak; ezek is a' fegyveres seregeknek útjokon mennek vissza Frantzia országba.

10) Minden Frantziák, a' kik Dresdában találtatnak, de nem katonák, szabadon elmehetnek a' fegyveres seregekkel, a' nélkül, hogy eleséget kapjanak. Kételkedésen kívül való vagyonaikkal úgy telekedhetnek mint nekik tetszik.

11) A' Frantzia Követség és a' Frantzia Udvarral szövetségben lévő Hatalmaságoknak Követségi személyeik, a' kik Dresdában találtatnak, úti levelet kapnak a' magok hazájokba való elmeneteire.

12) Ezen egyezésnek aláíratását követő napon által adattatnak a' szövetséges ostromló armádának: a' hadi kassák, hadi munitziók, az ágyúk, és a' fortificatióhoz tartozó minden készülétek, a' hidak minden azokhoz tartozókkal, a' szekerek, és a' seregekhez 's az ártillériához tartozó lovak. Mindenek által adattatnak laistromjokkal egyetemben annak a' Biztosnak, a' kit e' végre az ostromló sereg' vezére ki fog nevezni.

13) Az aláírás után következő napon által adattatnak az ostromlóknak: a' sántok felerészint, a' külső városoknak az Albis két partjain találtató líneáik (sorompók), valamint szintén az új városnak egy és az ő városnak két kapui.

14) A' Generális és Stáb 's fő tiszturak megtartják lovaikat és bagázsiaikat, mellyek nekik a' Frantzia katona regulák szerént tartoznak, 's ló eleséget is kapnak ezekre nézve.

15) A' *Sonnensteini* erősség ezen Capituláziónak aláíratása után 6 óranak elteltével, 's ugyan annak feltételei szerént, által adattatik; az őrző sereg bé megy Dresdába és ott ahoz az osztályhoz tsatolja magát, a' melyhez tartozik.

Költ *Herzogswaldaban*, Nov. 11-dikén 1813-ban. —

Báró *Rothkirch*, Csász. Kir. Oberster, a' 4-dik armádaszakasz' Stábja vezére.
Muraview Oberster.]

A' feljebb előadatott 'tzikkelyek aláíratatnak: a' szövetséges seregeket Dresda alatt kommandírozó lovasság' Generálissa Gróf *Klenau*; Orosz Generális Gróf *Tolstoy*; és Frantzia Marschal Gróf *Gouvion St. Cyr* által, 's azután leszen kötelező erejek. —

Gróf *Tolstoy*, Gen. Lieutenant.
Gróf *Klenau*, Lovasság' Generálissa.

Mégígérte Gróf *Klenau*, hogy a' Dresdában és *Sonnensteinban* találtatott ágyúk' számát, munitziót, 's az őrző sereg' számát, mellyekről még most bizonyost tudni nem lehetett, meg fogja más alkalmatossággal írni.

A' következő tudósítás is hivatal szerént hirdettetett-ki a' Bétsi Német újságainkban: —

„A' Frantzia nagy armádának Frankofurumból való eltávozása és *Moguntziához* való visszamenetele után még megmaradt vala egy hátúljáró szakasz-armáda a' Gen. *Bertrand* vezérlése alatt *Hochheimban* (Frankofurtumtól két órányi távolságra). Ez egy kőfállal körülvett helység, a' melly körül az ellenség kemény sántokat tsinálván, most azon iparkodott nagy sietséggel, hogy ez neki egy szélső oltalmazó erősségül szolgáljon. A' mi fő vezérünk Hertzeg *Schwartzenberg* meghatározta, hogy az ellenséget onnét elkergesse, minekelőtte a' munkát egészen tökéletességre vihetné; Fegyvertármester Gróf *Gyulay* a' *Höchst* felől *Hochheim* felé menő úton, F. M. L. Hertzeg *Lichtenstein Aloysius* pedig a' *Massenheim* felé menő úton nyomultak előre egy-egy tsapattal. A' fő vezér Hertzeg *Schwartzenberg* maga is szemlélője volt az ellenség' megtámadtásának, a' melly Nov. 9-dikén, délutáni 2 órakor történt. A' két tsapatoknak moz-

dúlásaikat F. M. L. Gróf *Bubna* fedezte 's tartotta-fenn a' kettőjük között való közösülést egy előljáró csapat által: ennek segítségére pedig a' tartalék lovasság nyomult Massenheim felől előre a' F. M. L. *Lichtenstein* *Móritz* vezérlése alatt. —

„Mindenek megérkezvén a' kiszabott helyekre, Hertzeg *Lichtenstein* három ágyúlövés által való jelt adatott az ellenségre való ütésre; Gróf *Gyulay*, a' ki a' *Hochheim*ra való reáütésre ki volt nevezetve, arra nagy eltökelttséggel és bátorsággal reá rohant; *Hochheim*ot 20 ágyúkkal és 2000 emberekkel tartotta elfoglalva az ellenség; ágyúzóink 3 oldalról kezdették el a' reá való tüzelést, 's az ellenséges ágyúkat néhány lövéseik után elhalgattatták, a' midőn Gróf *Gyulay* a' *Császár* Regementnek egy Batalionját az *Obrist*lajtnant *Stracka*, 's a' *Kotulinsky* Regementnek is egy Batalionnyát a' Májor *Pauer* vezérlése alatt, rohanó lépéssel előre küldötte. A' Fegyvertármester úr maga személyesen vezette ezen Batalionok között az elsőt egész a' sántz' árkaig. *Obrist*lajtnant *Stracka* egy lövés nélkül elfoglalta ezen szélső sántzot az út mellett jobb felől, valamint szintén Májor *Pauer* is a' másikat az út mellett bal felől. Ebben a' sántzban F. M. L. Gróf *Crenneville* volt az első; 2 ágyú és egy zászló vétetett-el benne. Az ellenség a' sántzokból *Hochheim*ba futott-bé, de nevezett két derék Batalionaink nem engedtek neki nyugalomra való időt, hanem két kaput bétörvén, oda is rendkívül való vitézséggel bé rontottak. —

„Az ellenséges seregnek kevés része menekedhetett-meg futás által; elfogattak 800 emberei, a' kik között 25 tisztet találtak. Egyszersmind azt az ellenséges csapatot is megtámadták F. M. L. Gróf *Bubna* és F. M. L. Hertzeg *Lichtenstein* *Aloysius*, a' melly *Hochheim* és *Kassel* között állván sántzok' tsinálásában foglalatokodott; ezt is kikergették elkezdett san-

tai közzül, 's elvették 2 ágyúját a' *Kassel* felé való kergetés közben; ezeket a' *Rosenberg* könnyű lovas Regementjének egy *Swadronnya* vette-el. A' mi vesztésünk igen tsekély volt; tsak az *Obertlieutenant* Gróf *Warmbrand* halálos megsebesedését sajnálja az armádánk igen nagyon.“

Elegyes Jegyzések.

A' *Hassiai* Választó Fejedelmi örökös Hertzeg, ilyen *Proklamatiót* botsátott a' *Hassus* néphez: —,

„*Hassusok!* Ismét önnön nevetekkel nevezlek benneteket. Ti ezt mint a' *Német* nevezetetis, elvesztettétek vala: de nem vesztettétek-el Fejedelmetek eránt való hűségeteket és függetlenségeteket; megmutatta ezt az az eleven örvendezés, mellyel engem' fogadtatok, és a' melly nekem az én bėjöveletemnek napját elfejejtétek lenné tette. Azon tsatázó mezőről, a' hol az össze szövöttezett Hatalmasságoknak győzedelmes fegyvereik az idegen uralkodás alól titeket is megszabadított, jöttem sietve hozzátok, és hasonlónak találak benneteket őseitekhez, a' kik mindenkor bátorszívúséggel szembe szállottak a' hadakozás' veszedelmeivel. Nem sokáti is beléptek azon katonáknak soraik közé, a' kik *Német* országnak betsületiért és függetlenségiért verekednek. Jelentetek tehát magatokat azoknál, kiket én a' végre ki fogok nevezni, hogy ezen nagy célra készek legyenek, mihelyest az atyám, a' ti Fejedelmetek hozzátok közelebről viszsza térvén, benneteket szollítani fog. Mutasátok-meg méltóknak lenni magatokat az ő szeretetére, önnön nevetekre, megszabadításokra, most mérseklettség, tsendeség, 's jó rendtartás, majd pedig, minek-utánna fegyvert fogtok, a' benneteket megkülömböztető bátorság és áthatatosság által —,

„*Wilhelmus*, *Hassiai* Választó Fejedelmi Princz.

A' Pruszsiai Koronaörökös Princz, Nov. 8-dikán meg érkezett Báró *Hardenberg* Status-Canc. Mariussal együtt a' *Ménusi Frankfurthba*. A' Királyt 10-dikben várják oda vissza Berlinből.

Frankfurthba számos Német Fejedelmek várattnak. Oda vettek újjokat közelebről a' Bavariai Király és a' Würtzburgi Nagy Hertzog is. Fegyvertármester Hertzog *Reusz*, a' ki a' Würtzburgi Nagy Hertzogság' fő Kormányozójává nevezetett, megérkezett Würtzburg városába. Azt írják Frankfurthból, hogy minden nap 15 sőt 20 ezer emberek is takaróznak által a' *Ménusi* vidékeken, a' kik mind a' nagy ármadához gyülekeznek, 's rész szerént *Darmstadt*, részszerént a' (Wetterau) *Königstein* nevű Grófság felé veszik újjokat.

Manheimban, *Heidelbergában* és ezeknek vidékeiken már néhány napoktól fogva szövetséges seregek voltak. A' *Bádeni* Udvarnak a' szövetséges Hatalmasságokhoz való állása még Nov. 8-dikán nem hirdettetett volt ki: hanem Státus és Kabinébeli Minister Báró *Reitzenstein*, a' ki egy időtől fogva tsak mint magános ember úgy élt *Heidelbergában*, *Karlsruhébe* hívatván, elküldetett a' Szövetséges Hatalmasságok' fő hadi szállására. — A' *Hessen-Darmstadti* Nagy Hertzog és Nagy Hertzegné *Mankeimból*, a' hol Oktob. 27-dikétől fogva tartózkodtak, Nov. 4-dikén visszatértek lakóvárossokba *Darmstadiba*; 's 5-ikben kihirdetették ott a' *Coalitio Systemájához* való általállásokat.

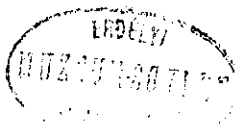
Frankfurthban egy hirdetés tétetett közönségesse, a' melly által az *Austriai Cs. K. Béváltó és Anticipations* czedulának betsek a' 25 forintos pénzbetshöz képest, úgy határozottatott-meg, hogy egy forintos czedulát 48 krajtzában mindenek elvenni tartozzanak.

A' *Berlini* újságok ilyen tudósítást vettek az alsó *Wézernél* folyó dolgokról? — *Bréma* Nov. 5-dik napján: Gen. Tet-

tenborn, a' ki az ellenség' mozdulásait egy időtől fogva *Werdenből* közelebről szemlélte, 's ötet kiküldözött száguldozó tsapatjai által nyughatatlankodtatta, tegnap ismét vissza jött ide a' maga hadi szállásával. Seregének egy tsapatja *Oltenburgban* áll; egy más tsapatja éppen most ment bé *Mindenbe*, ebbe a' hajdani Pruszsai városba, a' melly önként kaput nyitott a' szövetségeseknek. *Bréma*, mint *Hanseatica* város már ismét vissza lépetta a' maga régi szabadságába; a' *Prantzia* tisztí karok meg szüntek lenni, 's a' régi kormányozás módja vissza állott. A' *Brémaiak* egy *Batalion* gyalogságot és egy *Swadron* lovasságot állítanak a' *Hanseatica* Legióhoz. A' *Köcsök* kézzel lábbal rajta vannak, hogy várfalaikat mennél elébb letéphessék. Minden embernek, vénnek ifiúnak, fő és alacsony rangúnak, szegénynek gazdagnak, lapát és tolyó-tajga forog a' kezében.

Ugyantsak a' *Berlini* újságokban tállatják a' következő levél: — „*Limbeck* (Göttinga és Hannovera között) Nov. 5-dikén: A' Svétziai Koronaörökös Hertzog' hadi szállása, melly Nov. 3-dikán még *Göttingában* volt, ma itt van; 7-dikben *Hannoverában* akar lenni. Egész *enthusiasmussal* (elragadtatással) fogadtatik ő Kir. Hertzogsége minden városainkban; önként yilágosítják a' lakosok házaikat mindenütt; *Heiligenstadtban* és *Göttingában* győzedelmi kapukat emeltek tiszteletére.“

Azt jegyzik-meg a' *Berlini* levelek, hogy ott 975 ellenséges tiszsek és 42,000 köz emberek mentek már által mint hadifoglyok az ellenségeskedésnek elkezdődésétől fogva; és hogy ezen esztendőben Aprilis 4-dikétől fogva Oktober' 26-dikéig 129,162 elfogattatott emberekből, 801 ágyúkból, és 2906 munitziós szekerekből álló kártettek a' szövetséges seregek az ellenségek.

Ó Auszriai Cs. Felsége *Schmalkaldenben* való léte alatt Oktob. 30-dikán egy Kabinéti Felséges irást adván-ki, az itt következő érdemes urakat méltóztatott a' *Leopold* Rendjének tagjaivá nevezni: Gróf *Wrede* (mint már említettük), és Gróf *Klenau* Nagy kereszttesekké; Gróf *Schwallow*, *Kutasow*, és Hertzeg *Trubetzkoy* minnyájok Orosz Generál-Lieutenantok; Hertzeg *Repin* - *Wolkonszky*, *Nikiri-Wolkonszky*, *Gallitzin*, Gróf *Potocky*, *Zagerwszky*, *Plodeck*, *Michaud*, *Woltzogen*, *Bartolomei*, és *Seliavini*, minnyáján Orosz Generál-Máajorok, Komendátori kereszttesekké; Császári Adjutáns Oberster Gróf *Branicki*, Oberster *Lainsdorf*, Hertzeg *Menschikow*, Gróf *Rochechouard*, Gen. Adjutáns és Generál-Lieutenant *Konowitzin*, *Sachowszky*, és *Sakanow* Oberstlieutenantok, *Danielevszky* és *Tschebitschew* Kapitányok, *Pervosky*, *Durnoff*, *Romburg*, *Waschutine*, és *Tscherbinine* Hadnagyok, minnyáján Orosz tisztek, kiskereszttesekké neveztettek.

A' *Rénus* bal partján lévő Frantzia vidékekről jött tudósítás szerint *Napoleon* Császár Nov. 9-dikén *Metz* városában volt; ott volt armádája' maradványának is egy része. Úgy beszéltek, hogy ott fogna maradni egy darab ideig, sőt hogy a' Senatus is hívatalt kapott volna az oda való menetelre.

Írják továbbá, hogy Bajos képzelni azt az ijedséget, mellyet a' Frantzia armá-

dának a' Frantzia földre való visszaverettetése okozott ezen vidékeken. A' Frantzia közönség el yala ugyan nagy szerentséllenségeknek várására készitette, az *Albis* partjának igen sokáig tartott vakmerő védelmettetése, s a' Frantzia armada közönsülése útjának leg alább 14 napokig tartott kettévágattatása által; s ezek a' környülállások el hitették vala ugyan a' nemzettel azt, hogy a' tavalyi scénák az idéa is vissza fognak kerülni: haem az az állapot, melyben a' Frantzia armada a' *Rénuson* által ment, a' fenytéktartásaak a' seregek között való elenyészése, a' minden tekintetben való szükségszenvedés: már ezek a' környülállások egészszen felyül múltak minden várakozást.

Midőn itt mind ezeket önpön szemével látja a' nemzet, ugyan akkor más oldalokról is ilyen földig leverő hírek tsengenek a' füleiben: észak felől azt látja, hogy Marschal *Davoust* minden közönsülését elvesztette *Hollandiával*; e' között és közöttte az össze szövöttek armádák állanak s naponként szaporodnak, minthogy már most a' Svétziai Koronaörökös is nagy erővel nyomul arra felé; délről Spaayol ország felől hasonló rossz hírek érkeztek, minthogy *Wellinton* már egész armádájával a' Frantzia földre jött által; *Bajon* néből és más szomszéd városokból mindenek futniak a' merre lehet. Hasonló kedvetlenek a' hírek *Olasz* ország felől; a' Vice-Király armádáját nem teszik többre 20 vagy 25 ezer embernél.

Nov. 17-dikén adtak 100 Forint Conventziós pénzért 161 $\frac{1}{2}$ f.tót Váltótzedulában.

Írta Pántzél Dániel.